

TREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Frnškenska ulica št. 8
tiskarna I. nadst. Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
dopolodne in od 5. do 6. dopoldne vsak dan razen nedelj in
praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna
K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletna K 26.40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.00.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 503.

V Ljubljani, v petek dne 7. februarja 1913

Leto III.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in
tane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21.60
polletna	10.80
četrtletna	5.40
mesečna	1.80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26.40
polletna	13.20
četrtletna	6.60
mesečna	2.20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron
in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Na-
ročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji
in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Uprav-
ništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Balkanska dedščina.

Resnično, začeli so se oglašati. Črnoru-
pni patriotje, ki imajo pod enako barvo zelo
različne poteze, govore in pišejo o Balkanu, in
pogosto pridušajo, kar so vekomaj tajili. Do-
tkrat je kdo vprašal, česa pravzaprav išče
Avstrija na Balkanu. A vsakokrat se je oči-
stus postavil, nategnil užaljene gube po ob-
tazih, pa zagodrnjal z basom naučenega prepi-
sanja: »Ničesar! Mi smo nesebični.« Samo
status quo je hotela varovati ona »Avstrija«,
ki šteje okrog tuceta oseb. »Mir in red«, ki je
pelo glavno geslo dema, je želela tudi na Bal-
kanu. Druga ga ni.

Verujočih učencev je imel ta nauk sicer
vedno malo. Besedica »Solun« je potresala
verjetnost nesebične teorije kakor vulkanski
pogon zemeljsko skorjo. Ali glasno ni smel ni-
čie izreči svojih dvomov, zakaj egoizma si ni
žala avstrijska zunanja politika nikdar očitati.
Človek brez znanja diplomatske šolastike ni
prav razumel, čemu igra »prestizj« v naši vi-
soki politiki tako vlogo, da moramo plačevati
za militarizem in marinizem več kakor za vse
druge potrebe; ali če bi bil kdo dejal, da potre-
buje »Avstrija« bajonete, ker uhaajo v sanjah
njene želje preko novopazarskega sandžaka
proti Egejskemu morju, bi ga bil kakšen An-
drassy, Goluchowski ali Aehrenthal uničil z
gromom svoje miroljubne in strogo pravične
besede.

Zdaj pa se gode na Balkanu reči, ki niso
bile na programu avstrijske diplomacije. »Bal-
kanske zemlje se broje« — računico pa imajo
v rokah balkanski narodi, ali pa v dialektu vi-
sokih političarjev balkanski narodki. Za ev-
ropske velikane ne ostaja nobena krpica. Med
Bolgari in Srbi, Črnogorci in Grki, Albanci in
Turki se Balkan lahko razdeli na različne na-
čine: za usodo Soluna si je lahko misliti različ-
ne formule. Ali teritorijalna lakota evropskih
velikanov je prevarjena, Goliatom med drža-
vami je zagrajena pot na Balkan.

V jezi človek večkrat pove resnico, ki jo
sicer taji. In moške, ki se hudejejo, da se drzne
»orient« sam reševati »orientalsko vprašanje«,
pripovedujejo sedaj, kar jim prej ni hotelo na
jezik. Hudi pa so v obeh taborih: Tam, kjer iz-

delujejo visoko politiko, in tam, kjer bi jo radi
izdelovali.

Tako se zdaj seznanjamo z rečjo, ki je
tako stara, da se večni žid spominja nanjo ka-
kor na bajko iz svojih mladih let: Avstrija je
bila, oziroma je hotela biti dedič na Balkanu.
Imela je tam »zgodovinsko nalogo.« To se pravi:
Imeli smo vedno nekoliko prebrisanih glav,
ki so smatrale rop za najvišji ideal politike in
menile, da mora Avstrija danes ali jutri ro-
pati na Balkanu. Če se smatra razbojništvo za
vsebinsko politiko, je bil to seveda edini mogoči
cilj, odkar je dobila Avstrija brezi podobno slovo
od nemškega bunda. Kajti na drugih straneh je
bilo težko pričakovati prilike za okupacije in
aneksije. Na jugovzhod so se zdela pota še ne-
izhujena. In Solun se je kazal vsem zunanjim
ministrom kakor fata morgana v puščavi.

Tej ideologiji je bila prikrojena vsa naša
zunanja in notranja politika. Zaradi nje je bila
Avstrija vsak hip razdvojena z Rusijo, tako da
smo imeli v kratkem času štirikrat nevarnost,
da se bomo tepli s carjevimi armadami. In prav
zaradi te ideologije so se v njej delali po-
izkusi, da se doseže sporazum z vlado batju-
ške Romanova. Zakaj tudi Rusija je imela
»zgodovinsko misijo« na Balkanu. In kjer bi
dva rada kosila, tam je vedno križ. Pa sta se
en dan grdo gledala, drug dan pa sta se hotela
pobotati. Delila sta si »interesne sfere«.

Zdaj se kaže, da sta se pogajala za medve-
dovo kožo, in ko sta delala račun zaradi cehe,
ni bilo krčmarja zraven. Prihajal pa je takrat
tretji, ki bi bil rad kaj podedoval. Italija je imela
»interese« v Albaniji: Jadransko morje ji je
namreč delalo preglavice. Vseled tega se je naša
visoka politika komplicirala. Domača politika
pa je postala iz enakih vzrokov zelo enostavna;
njeno geslo je bilo: »Več bajonetov, več bark,
več vojakov!« in pa: »Plačuj, patriot!« Naš
prestizj je raste, naši žepi so se pa praznili.

In zdaj se jeze fabrikantje visoke politike;
oni, ki bi radi bili na njihovem mestu, se jim pa
ujedljivo rogaajo: Kje je ostala naša balkanska
dedščina? Sedaj namreč ni več treba, da bi po-
krivala tajnost naš, oziroma naših od Boga po-
slanih bismarkov neizpolnjeni apetit.

Resnično, dedščina je splavala po vodi.
Zaman smo z ljubeznijo varovali bolezen nad-
ložnega moža ob Bosporu in jo imenovali ne-
izpremenljivi »status quo«; zaman smo s tiho
radostjo opazovali vse zdradbe, ki so pogaj-
niale med malimi narodi na Balkanu. Preko
vseh načrtov in teorij je vstala balkanska
zveza, in status quo je šel rakom žvižgat. Na
mesto njega pa smo dobili plot in do Egejskega
morja je politično ravno tako daleč kakor v
resnici.

To so dejstva. Vpraša se pa, če je res
vredno trnati zaradi njih, in si puliti lase, kakor
da nas je zadela velika nesreča. Politika, ki je
ubirala pot proti Solunu in gledala v duhu av-
strijske garnizije po balkanskih mestih, je bila
zgrešena. To dokazuje rezultat. Izkušnja je bila
draga, kajti avstrijski narodi so zanj plačevali
milijarde. Toda bolje je vendar, da je niso pla-
čali še s svojo krvjo, kar »pravi patriotje« naj-
bolj obžalujejo. In ker se je cilj izmaknil, bi
smeli pričakovati, da bo zdaj vsaj konec te
slavne politike; to pa bi morali avstrijski na-
rodi smatrati naravnost za blagoslov. Kar pa
se tiče zapuščine, katere ne bomo nastopili, bi
pa le želeli, da ne bi podedovali ničesar, prav

ničesar z Balkana. Zakaj to bi bila taka ded-
ščina kakor dunajski darovi. Edino, kar more
biti zdaj pametno, je to: Usoda je okrepčala
naše sosedo. Tam so, kjer so. Prepoditi jih ne
moremo, požreti jih ne moremo. Živeti moramo
v sosesčini. Ako ima naša diplomacija kaj spo-
sobnosti, naj poskrbi, da bo to življenje ugodno
da dosežemo zdravo, dobro razmerje in da ne
bomo v večnem strahu zaradi jutrišnjega dne.
To je naša balkanska naloga; vse drugo je od
muh.

Proč z delavsko knjižico.

Leta 1840 so stavkali pariški krojači in ves
Pariz je stal pod vtiskom te stavke. Delavci so
prodali svojo obleko, da so priskočili na pomoč
svojim tovarišem bojevnikom, žene so proda-
le svoje nakitje in svoje lase, da so pripomo-
gle stavkajočim krojačem do zmage. Vsak de-
lavci v Parizu je tedaj smatral za svojo častno
dolžnost, da pomaga preprečiti udarec, name-
njen krojaškimi pomočnikom.

Proti čemu se je obračal boj, ki je rodil to-
liko lepih in plemenitih sádov delavske soli-
darnosti? Proti uvedbi delavskih knjižic! De-
lavstvo je že tedaj čutilo sramoto, ki je izra-
žena v delavski knjižici, sramota, da zapisuje
v delavsko legitimacijo podjetnik svojo sodbo
o delavskih sposobnostih in o njegovem zna-
čaju. In vendar je bila tedaj delavska knjižica
v primeri z današnjimi časi nedolžna stvar, ki
se je pač dotikala delavske časti, a mu ni je-
mala kruha. Tedaj še ni bilo obsežnih podjetni-
ških organizacij, ki so izpremenile delavsko iz-
kaznico v nevarno tirnico, nevarno tistemu,
ki jo nosi s seboj. Vzrok, da se dandanašnji de-
lavstvo pri nas ne bojuje s stavkami zoper to
sramotno znamenje, je v tem, ker se slabe po-
stave podedujejo kakor bolezní od roda do roda
in se jih ljudje sčasoma privadijo. Ampak deni-
mo, da delavskih knjižic doslej ni bilo in da bi
jih reakcijska vlada hotela nanovo uvedi —
kakšen vihar bi zbudila v delavstvu, ob kakšen
odpor bi zadela! Pariška stavka leta 1840 bi
izgledala kakor otroška igrača v primeri s tem
gibanjem!

Socialna demokracija se že dolgo trudi, da
odpravi delavske knjižice in da odpravi to sra-
motno pego iz avstrijske delavske zakonodaje.
Vsak razumen in razsoden človek lahko uvidi,
da je socialna demokracija zahteva opravi-
ljena, zakaj delavska knjižica, četudi ne bi bila
sramotna in škodljiva, je nepotrebnost in naprav-
lja obrtnikom in oblastem same sitnosti. V po-
ročilih obrtnih nadzornikov so večne tožbe za-
stran delavske knjižice stalna rubrika. Le slepo
sovrašstvo do delavstva se more ustavljati tej
reformi, ki je v drugih naprednejših državah že
davno izvedena.

Socialno politični odsek se je že pred pe-
timi leti pečal s socialno demokracijem pred-
legom, ampak po zaslugi nacionalcev in kri-
stjanov je romal v razne sovete, ki so ga v tem
času tudi že temeljito obdelali. Odprava delav-
ske knjižice je prezrela stvar, da bi se zavlače-
vala še naprej in minoli teden je moral celo za-
stopnik vlade, ki nastopa tudi pri tem vpraša-
nju neiskreno in dvoumno, priznati, da načelnih
pomislov zoper socialno demokracijo za-
htevo tudi vlada nima. Meščanska večina od-
seka je bila moralno priseljena, da ustavi svoj
odpor in tako se je rodil sklep, da sestavi odsek

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II.,
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7.
Inzerati: enostopna petičarica 30 vin., pogojen prostor, polje-
na in reklame 40 vin., — — — sprejema upravnništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

posebno poročilo na poslansko zbornico in jo
povpraša, ali bi kazalo pozvati vlado, da vloži
zakon o odpravi delavske knjižice. Ob tej pri-
liki bo poslanska zbornica prisiljena pred vso
javnostjo razpravljati o tej častni zahtevi de-
lavstva in socialno demokratični poslanci bodo
že poskrbeli, da odkrijejo in pokažejo sramotno
ustanovo v jarki luči in da zavežejo jezike
tistim najhujšim kapitalističnim petelinom, ki še
sedaj ne mirujejo in bi v zadnjem trenutku naj-
rajši pokopali prezrelo zahtevo.

Ljubljana in Kranjsko.

— Kranjski šolski škandal. Kranjsko ljud-
sko šolstvo je klasična priča nerodovitnosti me-
ščanskih strank na polju šolske politike. Vse
narodno delo jim je pusta demagogija: dočim
kokočkajo in kokočkajo, če s slovensko šolo
na narodni meji ohranijo nekaj stotin sloven-
skih otrok slovenstvu — kar je samo na sebi
koristno, ampak s širšega narodnega vidika in
po svojem efektu ne tako znamenito delo, ka-
kor ga narodnjaki po poklicu popisujejo! — pa
se ne zmenijo za tisoče in tisoče otrok v osrčju
slovenstva, v deželi, kjer imajo vso oblast v
rokah, in brez očitkov vesti prepustijo mlada
pokolenja duševnemu zanemarjenju. Sad libe-
ralne in klerikalne šolske politike v poslednjih
tridesetih letih je, da je na Kranjskem še danes
tipična in normalna šola — enorazrednica. Eno-
razrednica je takorekoč kranjska specialiteta in
v naprednih deželah, kjer ne odločujejo o usodi
ljudskega šolstva klerikalci in kjer ne odloču-
jejo »naprednjaki« kranjskega kova, je enoraz-
rednica le še rariteta. Kar je drugod po svetu
redka izjema, to je pri nas navada! Od 321
kranjskih ljudskih šol je enorazrednic 188, dvo-
razrednic 110, trirazrednic 45, štirirazrednic
41, petrazrednic 23, šestrazrednic 10, sedem-
razrednic 1 in osemrazrednic 3. Ali v odstot-
kih povedano: Na Kranjskem je 44,6 % vseh
obstojećih ljudskih šol, t. j. skoro polovica eno-
razrednic in niti vsaka peta šola v deželi ne
šteje po več kot tri razrede. Saj je enorazredna
šola jako idilična in razmerje učitelja do šolske
mladine intimno, kar morda celo v vzgojnem
pogledu dobro vpliva — ampak v učnem po-
gledu je enorazrednica šolska iluzija, in znanje,
ki ga daje, je komaj imena vredno. Na podlagi
uradnih podatkov smo nedavno dokazali, da bi
bilo na Kranjskem treba do 600 novih razredov,
da bi bila odpravljena grozna prenapolnjenost
šolskih prostorov, ki onemogočuje učni uspeh
in ki je velika zdravstvena nevarnost za učitelje
in za mladino. 1000 novih razredov bi bilo treba,
da se na Kranjskem odpravi prokleti sistem
enorazrednic, podojiti bi bilo treba sedanje
učno osebje, da bi ljudska šola ustrezala svo-
jemu namenu in dajala našemu ljudstvu elemen-
tarno izobrazbo. Namesto da bi stranka, ki je
v deželi na krmilu, s pošteno regulacijo uč-
teljskih plač in s pošteno personalno politiko
skušala privabiti čim več nadarjenih in sposo-
bnih moči v učiteljski poklic, jih s svojim so-
vražnim terorizmom in korupcijsko maščeval-
nostjo odbija. Uradno poročilo deželnega šol-
skega sveta razodeva, da je 165 definitivno si-
stemiziranih mest na kranjskih ljudskih šolah
nezasedenih, deloma vsled pomanjkanja kvali-
ficiranih moči, deloma vsled pomanjkanja učnih
prostorov. — Resnično, kjerkoli odpreš uradno
poročilo o stanju ljudskega šolstva, vsaka stran,
vsaka vrsta je najostrejša obtožnica obeh me-

EMILE ZOLA:

Rim.

»Da, tako je, da!« je vzkliknil Orlando.
»Neprenehoma ponavljam to: Italijo je treba
ustvariti. Lahko bi kdo mislil, da je vzrodek
veter zanesel seme, človeško seme, seme krep-
kih, močnih narodov drugam, proč od naše stare
zemlje. Naš narod ni kakor vaš francoski
shramba ljudi in denarja, iz katere se lahko ne-
prenehoma zajema s polnimi rokami. Ali rad bi
videl, da nastane pri nas tak rezervar. Da, od
spodaj gor je treba delovati! Povsod je treba
ustanavljati šole, preganjati je treba nevednost,
pobijati surovost in lenobo s pomočjo knjig, du-
ševno in moralno vzgojo nam mora dati de-
lavno ljudstvo, katero potrebujemo, če nečemo
izginiti iz vzajemnosti velikih narodov. Še en-
krat pravim: Za koga smo pa delali, ko smo
osvojili Rim, ko smo mu hoteli pripraviti tretjo
dobo sijaja, če ne za demokracijo, ki pride?
In kako je razumljivo, da vse propada, da noče
nič več krepko poganjati, ko nam popolnoma
nedostaja te demokracije! ... Da, da, le tam
je rešitev problema! Ustvariti se mora narod,
italijanska demokracija!«

Pierre je nemiren utihnil; ni se upal reči,
da se narod ne izpreminja lahko, da je bila Ita-
lija to, kar je iz nje napravila zemlja, zgodo-
vina, plemo, in da bi bilo nevarno, če bi ga ho-
teli nenadoma popolnoma izpreminjati. Nimajo
li narodi kakor posamezne kreature delavno
mladost, žarečo dob zrelosti, pa hitreje ali po-
časneje v smrt vodečo starost? Veliki Bog, mo-
derni, demokratični Rim! Modernim Rimom je
ime Pariz, London, Chicago. Dejal je torej pre-
vidno le to:

»Ne mislite li, da bi bilo dobro, če bi, pri-
čakujoči veliko delo obnovitve od ljudstva, bili
razumni? Vaše finance so v takem slabem sta-
nju, tako velike socialne in narodnogospodar-

ske težave vas ovirajo, da se izpostavljate ne-
varnosti še večjih katastrof, preden boste imeli
dovolj ljudi in denarja. Ej, kako moder bi bil
tisti Vaš minister, ki bi dejal na govorniškem
odru: »Dobro, naš ponos se je zmotil, napak
je bilo, da smo se hoteli preko noči improvi-
zovati kot velik narod; za to je treba več časa,
več denarja, več potrpljenja. Zadovoljimo se to-
rej s tem, da nismo nič drugega kakor mlad na-
rod, ki se šele zbira, ki dela v svojem kotičku,
da se okrepča, ne da bi za sedaj hotel igrati
vladajočo vlogo; razorožili bomo, omejili bomo
vojni proračun, mornariški proračun, vse pro-
račune zunanje baharije, pa se posvetimo no-
tranjemu blagostanju, pouku, telesni in duševni
vzgoji velikega naroda, ki postane iz nas — to
prisegamo — v petdesetih letih. Zavirati je
treba. V tem je Vaša rešitev!«

Orlando ga je poslušal; polagoma se je zo-
pet zmrčil in se pogreznil v svoje plašno raz-
mišljenje. Z nedolžno, medlo kretnjo je po-
glasno izpregovoril:

»Ne, ne, ministru, ki bi govoril kaj takega,
bi žvižgali. Tako krutega priznanja ni mogoče
zahtevati od nobenega naroda. Vsa srca bi na-
polnil gnus, ki bi razdelal prsi. In pa, ne bi li bilo
še bolj nevarno, če bi pustili, da se porušijo vse,
kar je že storičenega? Koliko bi bilo razočaranih
nad, koliko razvalin, koliko zaman potratnega
materiala? Ne, rešiti nas more le še potrpežli-
vost in pogum, če gremo naprej, venomer na-
prej! Zelo mlad narod smo; v petdesetih letih
smo hoteli ustvariti edinstvo, katero so morali
drugi narodi graditi po dvesto let. Dobro, to
prenagljenje moramo plačati, čakati moramo,
da žetev dozori in napolni naše sklednje.«

S ponovno, močnejšo, razsežnejšo kretnjo
je označil, da okorno vztraja na svoji nadi.

»Saj veste, da sem bil vedno proti zvezi z
Nemčijo. Napovedoval sem tako, in ugonobila
nas je. Tako veliki še nismo bili, da bi bili mogli
korakati vstric s tako bogato in mogočno veli-

čino; le zaradi obzira na vedno pričakovano,
navidežno neizogibno vojno trpimo zdaj tako
kruto pod uničujočo težo proračunov velikega
naroda. Oj, da vojna, ki ni prišla, nam je izse-
sala najboljšo kri, najboljši mozeg, pogotnila
je naše zlato, ne da smo imeli količjak dobička.
Danes nam ne kaže nič drugega, kakor da od-
povemo zavezniku, ki se je igral z našo pre-
veznostjo, ne da bi nam bil kdaj kaj koristil,
ne da bi bili dobili od njega kdaj kaj drugega
kakor nezaupanje in nesrečne svete ... Ali
vse to je bilo neizogibno, in tega nečemo priznati
na Francoskem. Jaz lahko prosto govorim, za-
kaj Franciji sem priznan prijatelj; zato so celo
hudi nam. Razložite torej svojim rojakom, ki v
trdovarnosti nečemo razumeti, da smo morali
prvi dan po osvojitvi Rima, v blazni želji, da
pridemo zopet do svoje nekdanje veljave in da
bi morali igrati svojo vlogo v Evropi, nasto-
pati kot sila, s katero se mora poslej računati.
Obnavljanje ni bilo dovoljeno; vsi naši interesi
so nas navidez gnali Nemčiji naproti; z ble-
ščečo jasnostjo se nam je to vsiljevalo. Trdi za-
kon boja za življenje tlači narode enako usode-
polno kakor posameznike; to razlaga in opravi-
čuje razkol obeh sester, pozabljenja na toliko
skupnih vezi, na plemo, na trgovske odnose, na
celo na izvršene službe ... Dvoje sester! Da,
in zdaj se mrevzarite, zdaj se preganjata s toli-
kim sovraštvom, da je na obeh straneh izginil
ves zdrav razum; moje ubogo staro srce kr-
vavi od bolesti; kadar čitam članke, ki jih iz-
menjavajo Vaši in naši časopisi kakor zastru-
pljene puščice. Kdaj bo konec tega bratormnega
klanja? Kdo bo prvi razumel, kako potreben je
mir in zveza latinskih plemen, če si hočejo ohrani-
ti življenje sredi venomer naraščajoče po-
plave ostalih pasem?«

In z dobrosrčnostjo od starosti razorože-
nega junaka, ki se je zatekel k sanjam, je veselo
nadaljeval:

»Čujte me, ljubi gospod Froment, obljuditi

(Dalje.)

ščanskih strank, ki nista znali ali pa ne hoteli organizirati ljudstvu dobre šole.

— **Zagorje ob Savi.** Dne 3. svečana se je vršila seja občinskega odbora. Na dnevnem redu je bilo 24 točk in sicer občinski račun, oskrbovanje cest, revizija občinskih podpor, revizija zemljiškega katastra, tri okrožnice deželne odbora, osem prošelj za sprejem v občinsko zvezo, šest prošelj za podporo in oskrbo. Občinski račun se je odobril, glede na oskrbovanje cest je občinski odbor sklenil v prihodnje plačati od kubičnega metra za vozno gramoza; sklenjena je bila prošnja na finančno direkcijo za revizijo zemljiškega katastra. Vse tri okrožnice deželne odbora so se vzele na znanje. V občinski odbor so bili sprejeti vsi prošilci. Podpora se je enemu prošilcu zvišala od 8 K na 12 K, dvema pa podelila na novo in sicer enemu 5 K in drugemu 6 K, enega mladoletnega fanta je sklenil občinski odbor oddati v preskrbo. Narodnemu bralnemu društvu se je dala podpora 50 K rudarskemu društvu 50 K, obema za nabavo knjig za knjižnico. Drugih predlogov ni bilo in bi bila sela tudi prav mirna, če ne bi bilo nekaj znanih »liberalnih« razgrajčev, ki nimajo drugega opravila, kakor da pri vsaki seji nekoliko zabavljajo, enkrat čez socialne demokrate, drugič pa čez svoje somišljenike.

— **Zagorje ob Savi.** Dne 4. svečana so se vršile pri nas v oba krajna šolska sveta volitve. Voljeni so bili v krajni šolski svet za Zagorje: Čobal Melhior, Polšak Ferdo, Koprivc Tomo, Drnovšek Josip za odbornike; za namestnike pa: Zahorik Anton, Čebin Franc, Gerčar Albin, Lebar Franc. V toplaški krajni šolski svet: Peterlin Franc, Koželj Simon, Korbar Dragotin, Mihelič Rihard; namestniki: Majdič Gašpar, Sršen Anton, Uscassanegg Albert in Bajcer Ivan. Voljeni so torej v Zagorju po en socialno demokratičen odbornik in namestnik, na Toplicah po dva socialno demokratična odbornika in dva namestnika. V ta dva šolska okoliša so vsolane tri občine, in sicer Zagorje, Aržiše in Kotredež. K tej volitvi nam je omeniti sledeče: Poprejšnji župan Fran Weinberger in znani kričar Karl Flisek sta hotela biti za vsako ceno v šolskem svetu. Weinberger je čisto očitno agitiral proti kandidatu svoje lasne stranke Koprivcu. Zaletel se je celo k socialno demokratičnim občinskim odbornikom ter dejal sledeče: Menda ne boste volili Koprivca, ker kupuje premog za šolo in ga vozi domov zase, kar je seveda čisto zlagano. Seveda ni imel s svojo agitacijo uspeha; propadel je s svojim kolegom Fliskom. Po končani volitvi, ko so kričarji slišali, da je izvoljen tudi sodr. Čobal, se je začel Flisek dušati, Bajcar, Blažič, Wake, Weinberger pa so mu seveda sekundirali. Seveda ni manjkalo zabavljanja na svoje lastne prištake. Kdaj smo že tem ljudem napovedali, da pride čas, ko se bo tudi v Zagorju začel v liberalni stranki boj proti nezpečnosti.

— **Iz gledališke pisarne.** V soboto, dne 8. februarja zadnjič v sezoni za nepar »Hoffmannove pripovedi«, z gospo Cilko Otahalovo v vlogi Olimpije. Gospa Otahalova je bila več sezon prva kolturna pevka pri narodnem divadlu v Pragi in na dvornem gledališču v Stuttgartu. Sloviti češki glasbeni kritik Chvala jo je imenoval »češki škripanček«. V nedeljo popoldne (izven abonementa, za lože nepar) Gavaultova veseloigra »Mala čokoladnica«, ki jo je sprejelo občinstvo z lepo simpatijo. Zvečer (izven abonementa, lože par) desetič in zadnjič v sezoni prijubljena opereta »Boccaccio«. Prihodnji teden se uprizore Birinskega »Vrtoglavci«, tragikomedijska iz ruskega revolucionarnega gibanja in Puccinijeva »Madame Butterfly«.

— **400 Turkov** se je peljalo s posebnim vlakom skozi Ljubljano. Pripeljali so se iz Soluna ter odhajajo v Bosno.

— **Cigani v ljubljani okolišč.** V sredo okoli popoldneva so pri Rdečem križu, občina Dobrunje, zadeli orožniki na 30 oseb broječo cigansko četo, ki se je takoj razkropila na vse vetrove, ko so cigani zagledali orožnike. Med bežečimi cigani so bili tudi policijsko zasledovani Matija, vulgo Pepi, Miha in Jožef Hudočovič. Orožniki so prišli in sodišču izročili cigana Pavla in Valentina Hudoroviča.

— **Vlom.** V noči od 4. na 5. t. m. je bilo v Novem Vodmatu vlomljeno v trgovino in ukradenega 700 kron denarja v bankovcih po 20 in 10 K in za 28 K drobiža. Tatovi so poleg denarja odnesli tudi dve zlati verižici, vredni 240 kron. O tatovih ni nobenega sledu.

— **Zopet tatvina iz izložbenega okna.** Trgovcu Hinku Richterju je bilo na Čojzovi cesti št. 1 iz izložbenega okna ukradenih več steklenic konjaka in rum-esenca.

— **Zaradi prepovedanega povratka** sta bila aretirana slaboglasni Ivan Presnetik iz Šmartna in Ivana Vindiševa, rodod od sv. Lovrenca na Štajerskem. Oba so izročili sodišču.

— **Izgnubljeno in najdeno.** Posestnica Margareta Auernik je izgubila zlato zapestnico v obliki pancer-verižice, na kateri je bil kot obesek tolar sv. Jurja. — Delavka Jos. Jankovič je izgubila zlat prstan z modrim in belim kamnom. — Delavčeva žena Ana Kosec je izgubila črno denarnico z malo vsoto denarja. — Prodajalka Ana Eržen je izgubila rdečo baržunasto denarnico z malo vsoto denarja.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes v petek, dne 7. t. m.: Specialni večer. 1. Farma za rejo kokoši, nojev in aligatorjev v Mehiki. (Naravni posnetek.) 2. Odvedenje. (Veseloigra Nordisk-film-Co.) 3. Tekmeci. (Drama.) 4. Kratkorepi rak. (Znanstveno.) 5. Teddy, snažilec oken. (Komično.) 6. I. del: Gospodična z jezera. (Drama v dveh delih. Pri vseh predstavah.) 7. Nauke gre na počitnice. (Velekomično.) Jutri: »Vžig.« (Senzacijska učinkovitost v treh delih.) — V torek: Napoleonov pohod na Rusko. (S sodelovanjem celotnega ruskega armadnega zbora. V dveh delih.)

— **Idrija.** Agitacija za volitev volilnih mož v glavni zbor bratovske skladnice se od strani

gotovih ljudi prav pridno vodi za klerikalne kandidate. Pri tem se posebno odlikuje tudi sin bivšega blagajnika občnega konsumnega društva Janez Podobnikar. Pa naj še reče kdo, da ni res to družba najboljših ljudi, ki imajo že najlepše zasluge napram delavskim načelom.

— **Javen shod skilcuje podružnica »Unije« rudarjev in Idriji za soboto dne 8. svečana 1913 ob pol 9. zvečer v pivarni pri »Črnem orlu«.** Dnevni red je: 1. Rudniška industrija in položaj delavstva. Poroča sodr. Miha Čobal, zastopnik »Unije avstrijskih rudarjev«. 2. Protest proti nameri, da bi se premestila c. kr. državna realka iz Idrije v Ljubljano. 3. Slučajnosti. Delavci-rudarji in občinstvo sploh se opozarja na važnost tega velikega shoda, in je želeli najštevilnejšo udeležbo. Gre za naše vitalne interese, pokazati je treba vsem zakulisnim splet-karjem, da delajo račun brez krčmarja. Zato v soboto vsi na shod!

Štajersko.

— **Trbovlje.** Vaja rudarskega pevskega zbora bo v nedeljo dne 9. februarja. Sodrugi pevci naj se vaje polnoštevilno udeležijo.

— **Zdravstvene razmere v Trbovljah.** Iz Trbovelj nam poročajo: V trboveljski občini se je pojavil legar, ki neusmiljeno razsaja. Zateleval je tudi že žrtev. Od nedelje na ponedeljek je umrl v izolirani bolnišnici rudar Bec, star 20 let. Legar ni sicer za Trbovlje nov pojav, ker se ponavlja redno vsako leto. Vendar pa ne pomnijo ljudje, da bi bila nastopila ta epidemija kdaj poprej s tako silo in se tako močno razširila kakor zdaj. Če pa upoštevamo, da smo sedaj sredi zime in da nastopa legar običajno v vročih poletnih mesecih, tedaj vsakdo lahko presodi, kako da je v naši veliki občini preskrbljeno v zdravstvenem oziru za prebivalstvo, zlasti pa še za delavce. Dne 5. t. m. je bilo v izolirani bolnišnici 28 oseb, ki so vse obolele za legarjem. Bolniki so zvečine rudarji. Pravijo, da je slaba pitna voda vzrok epidemije. Ker se je pa legar že tolikokrat pojavil v naši občini in so ob vsakem pojavu merodajni faktorji dejali, da ga je povzročila voda, tedaj je le čudno, da že zdavnaj niso odpravili vzrok strahotne bolezni. Kako to, da še vedno nimamo vodovoda, ki bi nam dajal zdravo, pitno vodo? Kolikokrat naj nas še obišče strupena bolezen, da se bodo zdramili merodajni faktorji? Koliko mladih, čvrstih ljudi naj leže še v prezgodnji grob le zato, ker so gotovi ljudje prepočasni? Poleg vodovoda, ki je za Trbovlje življenskega pomena, je pa v naši občini še drug nedostatek, ki smrdi do neba. Veliko vlogo igra pri zdravstvu snaga. To je tako nekaj enostavnega, da je znano že abecedarjem. Ali o snagi ni v Trbovljah mnogo videti, tem več pa o nesnagi. Jarki, po katerih se pretaka prav počasi voda, razširjajo v poletnih mesecih neznošen smrad. Saj pa tudi to ni nič čudnega, ker mečejo v jarke ostanke jedi, mačke, pse, ki poginejo itd. In stanovanja! Naravnost neverjetno je, da zdravstvena oblast ne ukrene ničesar, ker so stanovanja, zlasti rudniška, prava semenišča za bacile vsakovrstnih bolezni. Ne vemo, če bo kmalu bolje v naši občini. Toliko časa pa prav gotovo ne, dokler delavstvo, ki je najvažnejši čimtelj v občini, tako radosljivo prenaša gospodstvo gospoda rudniškega ravatelja nad občino. Ravnatelj štiti le koristi trboveljske premogokopne družbe, delavce mu je le blago.

— **Med svatbo je zblaznel.** Iz Brežic poročajo, da je bila 29. januarja v gostilni v Kapelah svatba, na kateri je bil tudi posestnikov sin Anton Sepec iz Rakovca za godca. Med gostijo pa je Sepec naenkrat planil iz sobe na cesto, kjer se je popolnoma slekel, vpregel konja v voz, zajezdil konja in jahal čisto nag pred gostilno gor in dol. Sepec je bil zblaznel in z največjim trudom so ga spravili s konja.

— **Pazite na otroke!** Iz Slovenjgradca poročajo: Na svečnico je bil dvestletni posestnikov sinček Franc Marzek v Podgorju nekaj trenutkov brez nadzorstva. V kuhinji je bila steklenica z octovo kislino. Otok je pil iz steklenice, takoj nato pa strašno zavpil in se zgrudil. Čeprav so fantiča takoj prepeljali v bolnišnico, mu zdravniki niso mogli več pomagati. V groznih bolečinah je otrok še isti dan umrl.

— **Samomor.** Iz Celja poročajo: V torek zvečer se je tukaj ustrelil bivši trgovec v Ljubljani Anton Bohinski. Pravzaprav se je pisal Bovha. Pred kratkim je prestopil k protestantizmu ter si svoje ime spremenil. V enem izmed pisem, katere je pred smrtjo pisal, zahteva, da se mora na protestantovskem pokopališču pokopati. Pustil je za nekatere osebe zelo kompromitujoče pismo, katero je vzela sodnija.

Koroško.

— **Leše.** V nedeljo dne 9. februarja bo celoletni občni zbor podružnice »Leše« Unije rudarjev avstrijskih v rudniški restavraciji gospe A. Meisterle. Pričetek ob 2. popoldne. Rudarji, udeležite se občnega zbora v polnem številu.

— **Kako skrbijo država za družine vpoklicanih rezervistov.** Iz Leš pri Prevalju poročajo graški »Arbeiterwille«: Da se ne godi našim vojakom ob mejah kar najbolje, to že vemo. Saj je morala celo »Österreichische Militärzeitung« udariti na veliki boben, da se odstranijo nedostaki, ki so tako strašni, da je izginil še zadnji ostanek patriotizma pri naših vojakihi. Kako pa izpolnjuje država dolžnosti naproti družinam vpoklicanih brambovcev? Dovelj je, če povemo, da do danes še mnogo družin ni dobilo še prav nobene podpore, čeprav so njihovi reditelji že več kakor dva meseca od doma. Ali naj žive družine od zraka, kako naj nasitijo otroke? V kakšno razpoloženje spravi pač očete rezerviste ob mejah dejstvo, da njihove družine doma stradajo? 17. decembra 1912 je bil vpoklican rudar Andrej Vuga. Odšel je v Kotor. Doma je ostala njegova soproga s štirimi nedoraslimi otročki. Od dneva vpoklicanja je potekel že več kakor poldrugi mesec, a žena ni prejela niti vinarja podpore. Vsakdo,

ki pozna mezдне razmere našega delavstva, ve, kaj to pomeni za ženo in otroke. Mož je zaslužil tako malo, da si ni mogel prihraniti prav nič. Država pograbi očeta reditelja, za družino se ne zmeni. Že davno bi morala umreti lakote, da se je niso usmili dobrosrčni ljudje. Kako bi se še le godilo družinam vpoklicanih, če bi bila res izbruhnila vojna, za katero bi porabila država ves denar.

— **Smrtna nezgoda.** Dne 1. t. m. je vozil 32letni posestnik Pirovec iz Goric v občini Žitaraves za najemnika Antona Lesjaka v Glogbanici opravilo za gostilno. Popoldne je prišel v gostilno in zahteval četrt vina. Ker Lesjak še ni imel vina pripravljene, je šel Pirovec v vežo, kjer je stal sod s 100 litri vina ter zavalil ta sod sam po stopnicah v 2 in pol metra globoko klet. Pri tem pa mu je spodrsnilo in sod je šel čez njega. Pirovec se je kljub temu še pobral in prišel do prve stopnice, kjer pa je moral sesti. Anton in Fran Lesjak sta ga peljala v kuhinjo, ko pa so mu dali piti vode, mu je prišla kri skozi nos in ušesa. Umril je, preden je prišla zdravniška pomoč, v par minutah.

Goriško.

— **V Šempolaju** se je poročil dne 30. jan. 1913 g. Janko Furlan, učitelj v Temnici na Krasu z gospodično Natalijo Berginc.

Trst.

— **Politični odbor jugoslovanske socialne demokratične stranke** ima v soboto zvečer izredno važno sejo. Člane odbora in kontrole vabimo, da se je gotovo pravočasno in polnoštevilno udeležijo.

— **Predavanja.** V četrtek 13. in v petek 14. februarja predava v »Ljudskem domu« sodr. Etbin Kristan o Ameriki. Zanimiva predavanja bodo gotovo privabila v »Delavski dom« veliko število poslušalcev.

— **Občni zbor društva »Ljudski oder«** se vrši v nedeljo dne 23. t. m. Člani in članice društva dobijo vabilo in naznaniilo dnevnega reda na dom. Kot gosile smejo prisostvovati občenemu zboru tudi člani politične stranke in strokovnih organizacij.

— **Društvo »Ljudski oder«** ima nocoj svojo sejo. Odbor naj se je udeleži polnoštevilno. Na dnevnem redu so priprave za prihodnji občni zbor.

— **Listke zadnjega stanknega plesa,** ki so bili razdani v predprodajo raznim sodrugom, je odračunati blagajniku veselicega odseka, sodr. Vaupotiču.

— **Shod služkinj** se vrši v kratkem v »Delavskem domu«. Dan in predmet shoda naznamo pravočasno.

— **Shod profesionistov** se je vršil v sredo zvečer v gostilni »International« pri Sv. Andreju. Shod je bil prav lepo obiskan, kar je razveseljivo znamenje, da se prava razredna zavest širi tudi med zastopstveno kategorijo uslužbenecv državne železnice. Sistem izkoriščanja in preganjanja, ki ga je uvedla uprava državne železnice, občutijo prav kruto tudi profesionisti. Razprave shoda so bile jako zanimive. Sodr. Kopač je v daljšem govoru poudaril polžaj profesionistov, njih težnje in zahteve. Utemeljeval je potrebo organizacije, ki ustvarja značaj delavca in je edina v stanu izboljšati razmere izkoriščanih. Za njim je govoril sodr. Golouh in drugi. Govor je bil tudi o naši politični in kulturni organizaciji in našem časopisu. — Shod je bil velike koristi. Navzoči bodo sledili priporočilu na shodu in pristopili razredni delavski organizaciji.

— **Predpustne priredbe** naših organizacij in institucij so se obnesle vse najboljše. Tako prvi slovenski socialistični ples, ki ga je priredil letos naš »Ljudski oder« v soboto 1. februarja, kakor tudi veliki mednarodni socialistični ples v gledališču »Politeama Rossetti«, ki je bil zadnji dan predpusta in ki je bil prirejen v korist novemu »Delavskemu domu«. Zlasti ta dva plesa sta bila zelo dobro obiskana in sta donesla svojim namenom precej čistega dobička. Letos je bil prvi slovenski socialistični ples in sedaj želimo, da nam priredi »Ljudski oder« vsako leto predpustno zabavo.

— **Tržaški narodni dnevnik** si domišljuje, da bi moral biti socialno demokratična stranka pod kumetelo slovenske narodne stranke. Poleg tega si ta otroški dnevnik upa msiliti, da bi morali smatrati mi svoje institucije in svoje prireditve za manj vredne od narodnih. V svoji predpustni številki je narodni dnevnik podal poročilo o svojem Ciril-Metodarskem plesu in se pri tem razjezil, ker je priredil ravno isti dan svoj prvi slovenski socialistični ples naš »Ljudski oder«. Pa se jezi kljub temu, da ne ve, je li bil slučaj, da sta se vršila oba plesa na en dan, ali je »Ljudski oder« storil to name-noma, da prepriča udeležbo socialnih demokratov na Ciril-Metodovem plesu. »Eдинosti« povemo, da je pač vseeno, jeli bil to slučaj ali namen. Svoje institucije imamo rajši kakor vsako narodnjaško institucijo. Pri svojih prireditvah se nimajo ozirati naše organizacije na nikogar. Skrbeti morajo v prvi vrsti zase, pa če je to narodnjakom prav ali ne. Ako je to na škodo Ciril - Metodovi družbi, naj se praskajo narodnjaki sami za ušesi. In dolžnost socialnih demokratov je, da podpirajo v prvi vrsti svoje prireditve in svoje organizacije. Kdor ne stori tega, ni več naš in mi nimamo z njim nič več opraviti. Zlasti bi bila sramota za sodruga, ako bi podpirali take narodnjaške institucije, ki izdajajo umazane protisocialistične »smešne« liste. Socialist, ki bi take stvari podpiral, bi si sebi v obraz pljuval. Tak človek ne bi imel do sebe nobenega spoštovanja, tem manj bi imeli do njega spoštovanja mi. Poleg vsega pa mora »Eдинosti« tudi obrekovati in pripoveduje nekaj o sovražnem stališču, ki ga imajo baje socialistični mestni svetovalci napram Ciril-Metodovi družbi. V mestnem svetu je šlo do sedaj za slovenske šole in socialni demokratje so vedno za slovenske šole glasovali. Pa pustimo pri miru te narodnjakarske oslarije. Je pač vseeno, kaj misli o nas »Eдинosti«!

— **Nesreča na morju.** V tržaškem zalivu je tčial vsled silne megle Lloydov parnik »Nippon« v laško jadrnico »Agneze«. Jadrnica je bila popolnoma porušena, če bi ne bil kapitan parnika v zadnjem trenutku opazil nevarnosti in ukazal strojniku z vso silo nazaj. S tem je trčenje toliko oslabil, da je jadrnica samo lahko poškodovana. Vsled velike megle se je zgodilo tudi več manjših nesreč, vsi parniki pa so imeli velike zamude.

— **Ljubezniv sin.** Z revolverjem je hotel ustreliti mater 17letni brezposelni fant v Trstu in sicer zato, ker ga je mati karala in mu ni hotela dati denarja. Nasilneža so sosedje na materin klic zvezali in izročili policiji.

Socialno politični pregled.

— **Gospodarska kriza in mezдне zahteve.** Vsled balkanskih homatij se iztekajo važne pogodbe, ki urejajo delovne razmere avstrijskega delavstva, v času, ko je gospodarsko življenje v Avstriji zelo medlo. Podjetniki nameravajo ta slučaj izkoristiti zase. V mnogih obrtih odklanjajo povišanje mezd in se izgovarjajo na slabe čase. Gotovo je mezдне zahteve težje doseči v slabih časih nego v ugodni konjunkturi. To vedo tudi strokovne organizacije in zato zahtevajo v novih pogodbah mnogo manj, nego bi zahtevale, ako ne bi bila skalila našega gospodarskega življenja balkanska vojna. Ampak popolnoma odnehati od mezd njih zahtev organizacije ne morejo. Od leta 1909 in 1910, ko so bile sklenjene sedanje pogodbe, so se živila in stanovanja neznansko podražila. Če ostanejo do-sedanje mezde, je delavec pri vsakem mezдне izplačevanju ogoljufan: prav toliko kron in vinarjev prejme kot prej, ampak hrana ni več toliko vredna kot prej. Vsled draginje se morajo zvišati tudi mezde. Sedanja kriza je tudi za podjetnike neprijetna, ampak pogodbe se ne sklepajo za en dan ali dva, temveč za tri ali štiri leta. Ako mine vojna nevarnost, se vrnejo zopet lepši časi in podjetnikom bodo dobički cveteli. Delavstvo, ki je hudo zadeto od sedanje krize, se ne more odreči malemu deležu ugodne gospodarske konjunkturi, ki bo sledil sedanji krizi. Kriza mine, draginja pa ostane. Zato vsled trenutne krize delavci ne morejo odnehati od zahteve, da se za bodoča leta približajo mezde zdraženim blagovnim cenam. Ako podjetniki ne popuste od svojega stališča, ostaja strokovnim organizacijam samo ta izbira: ali začno vzlic neugodnim razmeram boj in dokazujejo podjetnikom, da so strokovne organizacije tudi v slabih gospodarskih časih za boj sposobne, ali pa za enkrat ne sklenejo trajne pogodbe in dočakajo ugodnega trenutka, da z vso silo navale na podjetnika. Pametno je za podjetnike, da ne izovejo boja, ki bi jih nedvomno mnogo več veljal nego ugoditev skromnim delavskim zahtevam.

— **Stavkovna zavarovalnica podjetnikov.** Zveza avstrijskih tovarnarjev namerava ustanoviti nekako stavkovno zavarovalnico za svoje člane in je že predložila oblasti pravila. Prispevek, ki ga bo moral vsak podjetnik vplačati, znaša tisočinko za nezgodno zavarovanje izkazane mezдне vsote. Z vplačilom tega prispevka dobi podjetnik pravico do odškodnine v slučaju stavke in sicer znaša odškodnina četrtino mezдне vsote, ki jo izplača ob rednem poslovanju. Za prvih osem dni stavke zavarovalnica ne izplačuje odškodnine. — Znano je, da so delavci že davno hoteli ustanoviti stavkovna podporna društva, a pravila so bila vselej zavrnjena: enkrat je »utemeljila« politična oblast odklonitev z zavarovalno tehničnimi pomisleki, drugikat je izkopala zopet drugačne izgovore. Radovedni smo, kako se bodo državne oblasti obnašale napram načrtu podjetnikov, ki snujejo enako organizacijo. Prav nič nemogoča ni, da se pokaže tudi v izvrševanju društvenega zakona dvojna pravica, ki je delavstvu znana iz mnogih panog delavskega prava.

— **Produkcija petroleja v Zedinjenih državah** je znašala pretečeno leto 220 milijonov sodov (sod = 42 galonov). Produkcija to leto je bila za četrto milijona sodov manjša v primeri z letom 1911. Vkljub temu, da je bila produkcija manjša, je bila njena vrednost vsled podražanja večja od leta 1911. Vrednost lanske produkcije se ceni na 150 milijonov dolarjev. Zedinjene države zalagajo skoro dve tretjini sveta s petrolejem.

— **Nezgodno zavarovanje rudarjev in vlada.** V enem samem premogovnem rovu, v Eleonorinem rovu v dunovskih premogovnikih na severnem Češkem so se v enem tednu zgodile sledeče nesreče: 23. januarja je zašel rudar med dva »hunta« in se nevarno poškodoval. Naslednji dan so morali delavci na prostor, kjer je bil strop že prej predrt in je padalo skozi žareče ogelje; ko so dospeli na nevaren prostor, jih je silna eksplozija vrgla po tleh. Štirje rudarji so umrli vsled poškodb. Tri dni nato je padel v tem rovu rudarju na glavo težak kos premoga in ga nevarno ranil. Tisti dan si je en delavec zlomil nogo in so ga prepeljali v bolnico. Torej v enem samem rovu in v enem samem tednu štirje mrliči in trije ranjenci! A še vedno nimajo rudarji nezgodnega zavarovanja! Pohabljeni in njih vdove so navezani na tisto piškavo beračijo, ki jim jo dajejo bankrotne bratovske skladnice! Vlada pa trdo-vratno štrajka in ne vloži predloge o rudarskem nezgodnem zavarovanju, ki io je že davno obljubila.

— **Pokojninsko zavarovanje otroških vrt-naric.** Upravno sodišče je razsodilo, da velja za otroške vrtarice zavarovalna obveznost.

— **Centralizacija konsumnih društev.** Strem-ljenje, da se mala konsumna društva z-zru-žijo v velike močne zdruge, se uveljavlja bolj in bolj v delavskem združništvu. V nedeljo je sklenil občni zbor vorderberškega konsumnega društva postaviti spojitve s konsumnim društvom v Brucku ob Muri na dnevni red prihodnjega občnega zbora.

— **Passiva avstrijske trgovinske bilance.** Avstrijsko-Ogrska je v minulem letu uvozila

plaga za 3487 milijonov kron in izvozila v tem času blaga za 2662 milijonov kron: uvoz presega izvoz za 825 milijonov kron. S čim smo plačali to blago. Da Anglija uvaža mnogo več blaga kot ga izvažajo, je to znamenje njene gospodarske moči. Ogronomie vsote angleškega kapitala so naložene v tujini: Nadvrednost, ki jo ustvarjajo indijski, južnoafriški, južnoameriški in egipčanski delavci, teče na Angleško in s temi prispevki plačujejo angleški kapitalisti blago iz tujine. Zato Anglija lahko uvaža mnogo več blaga, kot ga izvažajo. Drugače izgleda stvar pri nas! Avstrijskega kapitala je le malo po svetu; z nadvrednostjo, ki jo dobivajo avstrijski kapitalisti iz tujine, ne moremo plačati tujega blaga. Da vzlic temu uvažamo več blaga, kot ga izvažamo v tujino, je le mogoče, ker si izposojujemo vedno več denarja v tujini. Naši dolgovi rasto venomer in vedno večji del nadvrednosti, ki jo ustvarjajo avstrijski delavci, teče kot obresti v žep tujih upnikov države in dežele, v žep tujih akcionarjev industrijskih podjetij, v žep vnanjih upnikov bank in poljedelcev. S tem se ustavlja nabiranje kapitala v

Avstriji. Kapital rase počasneje nego prebivalstvo, delo se množi počasneje nego delovne roke. Na tisoče in tisoče ljudi ne dobi dela v domovini. S trebuhom za kruhom gredo po svetu. Dočim je pasivna trgovinska bilanca za Anglijo znamenje njene gospodarske moči, je pri nas vzrok gospodarskega propadanja. Trgovinsko ministrstvo se tolaži s tem, da se v poslednjem četrtletju trgovinska bilanca nekoliko izboljša. Uvoz je upadel, izvoz narasel. Ampak to »zboljšanje« je le znamenje gospodarske krize. Pojemanje uvoza je posledica industrijskega zastanka. Ako predilnice in tkalnice stojijo, ne uvažamo bombaža iz tujine. Da je poskočil izvoz, pa si je razlagati tako, da so nekatere industrijske panoge z izgube vrgle blago na tuja tržišča, ki ga doma niso mogle vnovčiti. Tudi dozdnevno »zboljšanje« v poslednjem četrtletju je torej le znamenje težke bolezni, ki se je zaredila v našem gospodarstvu. Agrarna carska politika, militaristični davki, bojovita balkanska politika, to so vzroki naše gospodarske slabosti!

pri Čataldži, Šerif Feti beg ima 60.000 mož v Galipoliju. Bolgari so jako dobro utrjeni pri Kečanih, severno od Galipolija.

ARMENSKE PRITOŽBE.

Carigrad, 6. Armenski patriarhat je storil korake pri justičnem ministru zaradi sledečega slučaja, ki mu je bil dojavljen iz Odrina: Neka deputacija, ki je bila pri poveljniku Šukri paši zaradi trpljenja, ki ga mora prenašati prebivalstvo, je bila zatožena zaradi izdajstva. Armenski list »Jamanak« je bil ustavljen, ker je pisal da Armenci vsled trpljenja in preganjanja v Anatoliji najbrže ne bodo mogli prispevati narodnim zbirkam za vojne stroške.

ČRNOGORSKI DELEGATI.

London, 7. Včeraj so se črnogorski delegati poslovili od državnega tajnika Greya. Ta je izrekel upanje, da se kmalu vrnejo v London sklopiti mir.

TURŠKI DELEGATI.

London, 7. Rešid paša je dobil ukaz, naj še počaka v Londonu. Vsi ostali delegati zapuste London. Tudi Osman Nizami paša se vrne v Berlin.

DENARNO VPRAŠANJE.

Carigrad, 6. Vlada je povabila najbolj znane štambulske trgovce v trgovsko zbornico, da bi se z njimi domenila zaradi nameščenja notranjega posojila v znesku 1 milijona funtov. Vsled poziva narodnega obrambnega odbora so indijski mohamedanci poslali trinajsttisoč angleških funtov, obenem so poslali depešo velikemu vezirju, s katerim izreka predsednik islamske zveze zaupanje turški vladi in poziva Turke na slog.

TURŠKA KRIZA.

Carigrad, 7. Mladoturki so poslali princu Sabah Edinu deputacijo, da ga prosi, naj sprejme veliko vezirstvo, če odstopi Ševket-paša, kar se pričakuje. Mladoturki žele zase le vojno ali mornariško in pa notranje ministrstvo, vse druge listnice bi princ lahko oddal po svoji volji. Princ je opozoril na umor Nazim-paše in osorno odklonil, da bi prevzel odgovornost mladoturkov za vojno in za eventualni padec Odrina. Zato so mladoturki sklenili pri prihodnjem selamluku (torej danes) naprositi sultana, naj vpliva na princa, da sprejme veliki vezirat. Vsi mladoturški voditelji so si za vsak slučaj nabavili potne liste za izozemstvo (!)

KLERIKALNA OBSTRUKCIJA V PRORAČUNSKEM ODESKU.

Debat o italijanski fakulteti zaključena.

Dunaj, 6. februarja. Danes se je zbral proračunski odesk, da dokonča razpravo o ustanovitvi italijanske fakultete in slovenski klerikalci, ti politični penzionisti vlade, so nadaljevali svojo bedasto obstrukcijo; pri tem jim je zvesto sekundiral inomošni nemški nacionalce dr. Erler. Obstrukcionisti — trije po številu — so hoteli z vsakovrstnimi predlogi zavleči in odgoditi razpravo.

Prvi je priromal dr. Verstovšek s predlogom, da se z ozirom na seje finančnega odseka odgodi proračunski odesk za štiri tedne.

Potem je Gostinčar predlagal, da se odpravi generalna debata o poročilu pododseka.

In nazadnje je predlagal dr. Erler, da proračunski odesk odgodi razpravo o italijanski fakulteti za toliko časa, da ozdravi naučni minister Hussarek (ki pa je popoldne že prišel na sejo!).

Vsi ti zavlačevalni predlogi so bili seveda odklonjeni in je zanje glasovalo le triperesna detelja: Verstovšek - Gostinčar - Erler.

Ker so obstrukcionisti s temi manevri podlegli, je dr. Erler začel z dolgo obstrukcijsko govoranco. Potratil je mnogo časa dopoldne in popoldne in jedro njegove večurne zgovornosti je to, da odklanja tako Trst (kakor predlaga odesk), kakor tudi Rovereto ali Trident kot sedež italijanske pravne fakultete.

Med tem se je Gostinčar domislil svoje obstrukcijske dolžnosti in predlagal konec seje zahtevajoč, da se konstatira tudi numerična jeitičnost klerikalne obstrukcije. Predsednik je zahtevi ugodil in za Gostinčarjev predlog je razen predlagatelja glasoval še en cel poslanec.

Vladna izjava.

Med tem je prvič po svoji bolezni prišel v parlament naučni minister Hussarek, ki je v imenu vlade izjavil: Italijansko prebivalstvo v tej državi ima pravico do pravnega pouka v materinščini, dasi bi potrebam prebivalstva mnogo bolj ustrezala izpolnitev tržaške Revoltelle v trgovsko visoko šolo. Ampak za ustanovitev italijanske pravne fakultete v Trstu niso dani pedagoško didaktični predpogoji. Torišče fakultete v Trstu bi se raztezalo po jugoslovanskih pokrajinah in četudi bi se določila italijanska kot eni jeziki, bi stali prejalšje pred vprišanjem učenizacije. Nadalje v Trstu ni obsežne knjižnice, tudi ni nobene znanstvene družbe ali akademije, dočim ima Rovereto svojo akademijo. Naučna uprava smatra iz zgolj stvarnih razlogov nastanitev pravne fakultete v Trstu za neprimerno in bi takega sklepa ne sprejela za rešitev italijanskega fakultetnega vprašanja.

Krščanski socialce Schrafil je v imenu svoje stranke izjavil, da bo glasovala za pododsekove predlog (za Trst).

Zavlačevalni poskus dr. Verstovška, da se posvetovanje odgodi na prihodnji teden, in Gostinčarjev predlog, da se da tiskati vladna izjava in da se je za toliko časa odesk odgodi, sta bila odklonjena in obveljal je predlog Malfattija, da se debata zaključi.

Vzlic temu, da je prijavljenih še 20 govornikov, bo glasovanje o italijanski fakulteti že jutri in pojuiršnjem in so vse stranke edine neresno obstrukcijo upeli z »neskončno« sejo.

RAZPRAVA O NOVIH DAVKIH.

Iz finančnega odseka.

Dunaj, 6. Finančni odesk je danes nadaljeval razpravo o tretjem poglavju zakona o oseb-

ni dohodarini. Zanimive so bile besede finančnega ministra Zaleskega, ki se je podal v polemiko z dr. Rennerjem (soc. dem.). Dr. Renner je zahteval, da se poviša osebnodohodninski davek na višjih stopnjah, t. j. pri višjih dohodkih izdatneje, kakor predlaga vlada. Finančni minister, ki se je včeraj zavzel za menišjo malho, je danes toplo branil kapitalistične mošnje. Izrekel se je zoper krepkejšo obdavčenje velikih dohodkov, češ da težje ne smemo obdavčiti kapitala kakor sosednje države, ker bi sicer veliki kapitalisti — zbežali (kar se zdi finančnemu ministru — in dr. Rybaču — groza vseh groz, dočim je drugim državljanom vse eno, če kapitalistična gospoda s svojimi rentnimi titelnimi pobere šila in kopita ker kapitala — tovarn, rudnikov in zemlje — ne morejo odnesti s seboj!). — Zvečer je ukrajinski poslanec Budzynovsky vladno in stranke spravil v nemalo zadrego z dolgim obstrukcionističnim govorom.

REFORMA ODVETNIŠKEGA REDA.

Dunaj, 6. Justični odesk je nadaljeval razpravo o novem odvetniškem redu. Sklenil je, da se razveljavijo vse dosedanje omejitve glede na zastopstvo po odvetniku. Tudi pred obrtnimi sodišči se odvetnikom dovoli zastopstvo, ampak pravico do ekspenzarja imajo šele pri zneskih nad 1000 kron. — Glede odvetniških koncipijentov je odesk sklenil, da mora odvetnik prekimbe prakse, ako presega več kot mesec dni, sproti naznanjati odvetniški zbornici, manjše pavze pa ob izstopu kandidata iz prakse ali pa koncem leta, ako znesejo vkupaj več kot šest tednov. Za pripustitev odvetniških kandidatov k izpitu je odesk določil triletno pripravljavalno prakso in avstrijski doktorat kot predpogoji. — Glede na odvetniško imuniteto je odesk sklenil: Odvetnik za izjave, ki jih izusti kot zastopnik v obrambi klijenta, kazensko pravno ni odgovoren, razen če so izgovorjene v neopravičeno žaljivi obliki ali z zlobnim namenom.

OBTOŽEN ŽUPAN.

Split, 7. Bivši župan Katalinić je zaradi znane govora na rotovškem balkonu obtožen po § 305 kaz. z.

LUKACS - TISZIN VOLILNO PRAVNI NESTVOR V ODESKU.

Budimpešta, 6. Danes se je pod predsedstvom grofa Khuena - Hedervarya zbral odesk za volilno »reformo«. Poslanec Issekutz je predlagal, da se razprava o volilni reformi odgodi, ker ni zastopana v zbornici opozicija in bi v teh okoliščinah volilna reforma ne pomirila duhov. Na komando ministrskega predsednika Lukaca pa je svoj predlog umaknil. Posl. Erdelyi izjavlja, da »ga predložena reforma splošno zadovoljuje«. Poslanec Szasz izjavlja, da »smatra kot svobodomiseln človek predlogo za zadostno«. Poslanec Nagy misli, da bi bila radikalna reforma »sko v temo«, ki bi lahko razdeljal vpliv — ogrske inteligence«. Pač pa bi milostno dovolil, da se odpravi zaposlenost pri enem gospodarstvu kot predpogoji delavske volilne pravice. Poslanec Blazar predlaga, da se določi 24. leto kot enotna starostna meja. — Konverzacije vladne družine o volilni reformi so zanimive v toliko, ker odpirajo pogled v mišljenje te ohole klike. Naturnega procesa demokratizacije ti pomenki ne bodo ustavili.

KOMPLIT PROTI HOHENLOHU.

Lvov, 6. Dva tukajšnja lista priobčujeta, da se je baje peterburški policiji posrečilo preprečiti atentat na princa Hohenloha. O zaroti priobčujejo tudi razne podrobnosti. Tajni policisti so baje prišli zarotnike, še preden se je pripeljal princ.

PONESREČEN AVTOMOBIL.

Lvov, 6. Iz Varšave javljajo: Blizu postaje Stare Drogi se je pod avtomobilom, ki je imel trideset pasažirjev, porušil lesen most. Sofer in štirinajst oseb ima hudo polomljene ude, nekateri so se pretresli možgani, drugi imajo lahke poškodbe.

SRBIJA NIMA ČETAŠEV.

Belgrad, 7. Uradno preključuje vse časni-karske vesti, da je Srbija odposlala, odkar je izbruhnila nova vojna, na bosansko mejo četaše in da so ob Drini razpostavljene srbske čete. Srbska vlada ne želi konfliktov, od katerih ne bi imela nobenega dobička, zlasti pa ne trpi četašev.

PRED SPLOŠNO STAVKO V BELGIJI.

Bruselj, 7. Ako vlada ne bo uzakonila splošne in enake volilne pravice, tedaj bo izbruhnila orjaška splošna stavka v začetku aprila. Stavkalo bo en milijon delavcev. V stavkovnih fondih je že nad deset milijonov frankov, ki so naloženi v Londonu.

Vestnik organizacij.

Občni zbor Šišenske »Vzajemnosti« se vrši v soboto 15. februarja, ob 8. zvečer v gostilni pri Celarcu: Spored: Poročilo odbora, poročilo nadzornikov, volitev odbora, raznoterosti. K obilni udeležbi vabi vse člane odbora.

Kolodvorska podružnica »Vzajemnosti« ima v soboto, dne 8. t. m. ob 8. zvečer v svojem lokalu v gostilni International na resljevih cesti svoj letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Sodruge stanujoče v kolodvorskem okraju opozarjamo na občni zbor in priključimo, da se ga polnočestno udeležijo. Skrajni čas je, da se tudi ta podružnica oživi, saj vsebuje vendar okrasje v katerih žive delavci v pretežni večini. Agitirajte med somišljeniki, da bo udeležba častna.

Krajna skupina krojačev v Ljubljani vabi na redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo 9. februarja 1913 ob pol 10. dopoldan v restavraciji pri Perlesu, Prešernova ulica, poleg glavne pošte.

Novice.

* Ženska izvoljena za županja. V mestu Worrington v državi Oregon (Zedinjene države) so izvolili žensko za županjo in sicer gospodično Klaro Munson, ki je prva županja v državi Oregon.

* Suženstvo otrok. V Ameriki, v deželi milijonarjev, ki žive razkošno kakor pravljčni

Obnovljena balkanska vojna.

Bolgari so srečni na galipolskem polotoku. Turška ofenziva se je ponesrečila. V Carigradu padajo nade.

PRED ODRINOM.

Dobljena trdnjavnica.

London, 6. »Times« poroča: Z nočnim naskokom so Bolgari zavzeli fort severovzhodno od Arnavtkeja in Odrina. Ujeli so osemsto turških vojakov in več častnikov, med njimi nekoga majorja. Jutri izvrši enajst bolgarskih divizij (?) na vzhodni strani Odrina napad.

Naskok bi stal 70.000 mož.

Milan, 6. »Corriere della Sera« javlja iz Belgrada: V srbskih in bolgarskih častniških krogih ne verjamejo, da bo zavzetje Odrina in forsiranje postojank pri Čataldži lahko delo. Bolgarski poslanik Tončev mi je dejal, da po njegovem nazoru in po mnenju, ki prevladuje v merodajnih krogih, zlasti v bolgarskem glavnem stanu, ne hosta ne Odrin ne Čataldža zavzeta v enem tednu, in tudi s samim bombardiranjem ne hosta prisiljena na kapitulacijo. Ob začetku vojne je dejal general Savov, da bi se Odrin z naskokom zavzel v treh dneh, če bi se moglo žrtvovati 50.000 mož. To pa je prevelika žrtev in zato so se Bolgari odločili za sistem obleganja. Medtem so Turki popravili svoje utrdbe in organizirali obrambo, tako da bi se zdaj pri naskoku izgubilo 70.000 mož. Bolgari hočejo izvesti regularne operacije obleganja, ker pričakujejo, da bodo garniziji pošla živila. Odrin mora izčrpati svoje zaloge koncem februarja. Bilo bi torej blazno, žrtvovati toliko tisoč ljudi, če se v enem mesecu ali morda malo več lahko doseže uspeh brez takih hekatomb.

Požar v Odrinu.

Milan, 6. »Corriere della Sera« poroča: Požar, ki so ga povzročile bolgarske granate v Odrinu, se širi, ni pa je dosegel notranjega mesta. Bombardma ni zelo silen, toda neprekinjen. Vojnašnice so razdejane, ravno tako severovzhodna četrt. Džamija sultana Selima je še izven strelne črte. Relativno je škoda od obstreljevanja še majhna. Kakšnih petdeset oseb je zadetih. Če bi začele padati granate v stare četrti, ki so zgrajene iz samega lesa, bi bilo kmalu lahko vse mesto razdejano in ob sedanjem neugodnem vremenu bi bil položaj prebivalstva brezupen. Obstreljevanje fortov je zelo hudo in tam odgovarjajo Turki z vsemi topovi.

Dispozicija oblegovalcev.

London, 7. Dispozicija zvezne armade pred Odrinom je sledeča: Srbska peta divizija stoji zapadno od Tundže v polkrogu do Marice; od tam do Arde stoji srbska rezervna divizija, na jugu oklepa mesto osma bolgarska, vzhodno od Tundže do Marice pa enajsta bolgarska divizija. Turške čete štejejo štiri nizamske brigade, tri bataljone ostrostrelcev, tri topničarske polke in en vojniški bataljon.

Poskušeni izpad.

Sofija, 7. Obstreljevanje Odrina se nadaljuje. Zlasti na južni in južnovzhodni strani je bombardma močno učinkoval. Bolgari so zasledili vas Pavlikoj in pomaknili oblegovalni obroč naprej. Turki so poskusili izpad, ki se ni posrečil.

Padec trdnjave zaradi soli?

Carigrad, 7. Vesti iz Odrina pravijo, da je za živež dovolj konserv, dvopeka, mesa in sira, toda prebivalstvo hudo trpi, ker manjkajo soli. Zda se mora sol že umetno pridobivati tako, da se izkuhava ovčji sir. Vsled tega se bo mogla trdnjava k večjemu še osem dni držati. Čete so že zelo oslabiljene.

Težak položaj.

Frankobrod, 7. Neki zdravnik bolgarskega »Rdečega križa«, ki se je vrnil iz bolgarskega bojišča, pripoveduje »Franki. Ztg.« o položaju Odrina: »Na kapitulacijo mesta ne bo treba dolgo čakati. Že začetkom januarja je pošla krma za kavalerijske konje in mule, tako da so jih morali klati. Vsled obstreljevanja se je položaj še poslabšal. Glavna hrana garnizije in prebivalstva je zdaj konjsko in pasje meso.

Slabe nade.

Carigrad, 7. Vesti iz Odrina se polagoma slabšajo. Uradne objave delajo vtisk, da se vlada polagoma pripravlja na vest o kapitulaciji in da hoče ravno tako pripraviti prebivalstvo na poročila, ki se ji zde v doglednem času neizogibna. Zadnje vesti, ki jih je vojno ministrstvo objavilo, pravijo, da je armada v Odrinu zelo izmučena, ker morajo častniki in vojniki neprenehoma opravljati službo. Vkljub temu, da je Šukri-paša izdal ukaze, da se oddelki izmenjavajo v aktivni službi, so nekatere čete

tako obremenjene, da nimajo skoraj nič počitka. Tem vestem se seveda nihče ne čudi, opaža se pa, da so v velikem naporu za dosedanjim načinom uradnega poročanja. V interesiranih krogih se to živahno komentira.

OKROG GALIPOLJA.

»Odbit bolgarski napad.«

Carigrad, 6. Vojno ministrstvo razglša: Na galipolskem polotoku so se spoprijele prednje straže; nato je naša vojska stopila v kontakt z bolgarsko. Bolgari so naskočili utrdbi pri Bulajiru, pa so bili prisiljeni vrniti se v svoje pozicije.

Sofija, 6. Bolgarske čete so včeraj porazile turško vojsko pri Galipoliju južno od reke Kavak. Sovražnik se je v velikem neredu umaknil proti Bulajiru. Vsled tega uspeha je skoraj vse obrežje Marmarskega morja do Bulajira v bolgarskih rokah.

Carigrad, 7. Iz previdnih vesti, ki jih je vojno ministrstvo izdalo o predvčeršnjem boju na galipolskem polotoku, je sklepali, da so Bolgari dosegli znaten uspeh. Uradna opazka, da se je boj zvečer končal v prid Turkom, je le dekorativna fraza. Priznava je, da so se Turki umaknili in v poučenih krogih trdijo, da so se morali umakniti vsled bolgarskih operacij, ne pa vsled kakšnega prejšnjega povelja. Četudi se izkuša uradno poročilo izogniti popolnemu priznanju, je vendar napravilo slab vtisk.

Turški neuspeh.

Carigrad, 7. Turki so poizkusili na galipolskem polotoku ofenzivo z dvema armadnima zboroma proti Bolgarom, ki so se tam utrdili. Zadel so pa na odpor (to je verjetno!) in ker niso hoteli izvesti odločitve v situaciji, so se v redu umaknili. (To bi se tudi lahko povedalo z besedami, da niso mogli ničesar opraviti. Kdor gre v ofenzivo, mora biti vendar pripravljen na odpor.

TURŠKE VESTI.

Carigrad, 6. Snoči se je nadaljevalo obstreljevanje Odrina. Bolgarski oddelki so zažgali ledenike in nekatere druge vasi ob čatalški črti. Turški oddelki, ki so rekognoscirali, niso našli nobenega sledu po sovražniku. Iz Galipolija poročajo, da so čete, ki so rekognoscirale po polotoku, dognale navzočnost močnih sovražniških sil.

Carigrad, 6. Uradno javljajo: Sovražnik, ki je z enim delom svojih sil blizu Galipolija, je predvčeršnjem poslal nekoliko polkov iz Hadikeja proti Kavaku, kjer je bil oddelke turške vojske. Vnel se je boj, ki je trajal do večera, in se je končal ugodno za Turke. Po noči so se naše čete umeknile v zmislu prej izdanih ukazov iz Bulajira, večinoma ne da bi jih bil sovražnik zasledoval. En sovražen oddelke je napredoval proti Miriofitu ob Marmarskem morju in je zasedel mesto, katero je imelo za obrambo samo nekoliko orožnikov. V smeri od Sarkeja je prizadela korveta Zofah sovražniku veliko škode. (To so zelo previdne izjave, ki jih je treba čitati med vrticami.)

SKADER.

Mesto ni padlo.

Belgrad, 6. Poročilo lista »Voss. Ztg.«, da je Skader padel, nima podlage. Neresnične so tudi podrobnosti, ki so v zvezi s tem izmišljenim poročilom.

Pozno so zvedeli za premirje.

Cetinje, 6. Poveljnik Skadra je poslal v črnogorski glavni stan parlamenterja s pismom, v katerem pravi, da je zvedel za sklenjeno premirje. Zahteval je, naj pošljejo Črnogorci svojega parlamenterja v mesto, da se pogode zaradi nevtralnega pasu. Major Vrbica in prejšnji poslanik v Carigradu Plamenac sta odšla v Skader, kjer ju sprejel Esad-paša. Njemu sta povedala, da je premirje medtem že poteklo in da se je vojna zopet pričela. Esad-paša je dejal, da zastopa Rizan-bega, ki je bolan.

Cetinje, 7. Tukaj ne verjamejo vesti o umoru Riza-paše. Kralj Nikola je dospel v Grudo pred Skadrom. Tam je tudi več srbskih častnikov, ki pomagajo pri nameščenju novih topov. Izvršile so se obsežne priprave za energično obleganje.

ENVER BEG OPERIRA.

London, 6. »Daily News« imajo iz Carigrada poročilo, da je Enver beg utaborjen pri Ismidu na azijskem obrežju Marmarskega morja z 20.000 možmi. To vojsko namerava izkrcati pri Rodostu, zapadno od bolgarskih črt

ralji, vlada največja in najstrašnejša otroška
eda. Poročila, ki prihajajo prav sedaj o izko-
iščanju otrok iz Amerike, so tako pretresljiva,
da se človek začuden vpraša: kaj imajo ti mi-
jonariji, ki se pred vesoljnim svetom bahavo
ažejo z milijonskimi ustanovami, kamen v pri-
li, da tako brezčutno zro to brezmejno otro-
ko siromaštvo? Njihovo bogastvo je zvarjeno
z solz, mozga in krvi otrok in človeka spre-
ti groza, če pomisli na to. Prav vražjo misel
o imeli tovarnarji konzerv in so ustanovili šole
a igranje, kjer otroci »igraje« osem do devet
r na dan delajo. Za »usmiljene« tovarnarje
arajo izbirati stročnato sočivje. — Delovna
adzornica gospodična Elizabeta Wadsonova,
i je prav natančno preiskala delo na domu v
ovem Jorku, pripoveduje: »Delo na domu je
Novem Jorku neizmerno razširjeno, a stano-
anja ne odgovarjajo v nobenem oziru zdrav-
venim predpisom. O stanovanjski higijeni, ki
se morala brezpogojno upoštevati tukaj, kjer
toliko oseb v enem prostoru, ni ne duha ne
uha. Z vezenjem se ukvarja 60 do 70 tisoč
seb, zgolj ženske in otroci. Orehe tolčejo le
otroci. Škoda na vzgoji vsled otroškega dela
neizmerno velika. Zlasti priseljeni Italijani
usmiljeno izkoriščajo svojo deco. Največ
trok je pa zaposlenih v tovarnah za konzerve,
er sortirajo stročnato sočivje. Pri tem delu
porabljajo otroke v najnežnejši dobi. Tri-
do iriletni otroci capljajo v takozvane »šole za
ranje«, kjer dobe velik kup fižola, ki ga mo-
jo izbirati po barvi. Na pol dorasle deklice
dečke zbude na vse zgodaj zjutraj iz spanja,
a gredo na delo. V glavni seziji delajo od 8.
jutraj do 9. zvečer, dostikrat še dlje. V za-
tku se zdi otrokom res to delo kot igranje,
i sčasoma se utrudijo, njihovo igranje jim po-
ane breme, ki mu niso kos in potem zaspe,
okler jih s sunki in udarci zopet ne spravijo
okonci. Večna enoličnost dela — rezanje fi-
ola in zbiranje graha — jim postaja neznosna
uka. Najhuje pa trpe otroci, kadar morajo
renašati težke zaboje, ker te »lo presega nji-
ove moči. Za 1 kilogram zračnega fižola pla-
nejo po 10 vinarjev. Otroci, ki morajo izvrše-
ati to delo, dobe fižol v zabojih po 10 kilo-
ramov. Te zaboje morajo nositi otroci sami
delavnico. Posledice so potem mnogošte-
lne bolezni med otroci; in komaj 10 otrok od
100 doraste.

Ogrski panamisti.

Razkritja milijonskega sleparja Pallosa.

Na kratko smo že poročali, da je bil 17. ja-
uarja v Budimpešti aretiran železniški podjet-
ik Pallos, ki je s ponarejanjem vrednostnih pa-
trjev ociganil razne osebe in zavode za šest

milijonov kron. Na policiji je izjavil, da je za
koncesije in za druge kupčije moral plačevati
poslanec in odličnjakom ogromne vsote. Te-
daj je v javnost prodrla le to, da je načelnik
ogrškega tiskovnega urada Armin Barat eden
tistih, ki so živeli od milijonskega sleparja Pal-
losa. Oblasti so skrbno izolirale Pallosa in deset
dni ni prišel z njim razen preiskovanega sod-
nika Takácsa in zagovornika dr. Kelemenca ni-
hče v dotiko; niti žene niso pustili k zaprtemu
goljufu. Šlo jim je za to, da Pallos ne izda svo-
jih odličnih deležnikov. Zagovornik sam ga je
obdeloval, da je podpisal časopisju namenjeno
izjavo, da ni bil z Baratom v nobeni zvezi. Za-
govornik dr. Kelemen je poslanec satmarskega
okrajja, tisti, ki je lani s pomočjo vlade dobil
skoro dva milijona posojila za neko parcelacij-
sko uprjo kot nagrado, da je skočil svoji —
Justhovi — stranki v hrbet.

Med tem je Pallosova rodbina najela dru-
zega odvjetnika, dr. Gala. Ta se je obrnil na
glavno drž. pravdnitvo s prošnjo, da sme Pal-
losova žena v njegovem spremstvu obiskati jet-
nika. Končno se je preiskovalni sodnik vdal in
pri sestanku je Pallos povedal, da je bila izjava
v prilog Barat iz njega izsiljena in da bi moralo
namesto njega v zaporu sedeti dvajset drugih
odličnih gospodov, ki so zapisani v njegovih
kupčijskih knjigah. Imena tudi topot miso pro-
drla v javnost razen enega.

Pred petimi leti je opozicionalni poslanec
Bela Egry izposloval Pallosu koncesijo za lo-
kalno železnico iz Pečuha v Battaszek od te-
danjega trgovskega ministra Kossutha. Mini-
stru je dejal, da se poteza za stvar iz nesebičnih
nagibov, zgolj v interesu volilnega okrajja. V
resnici pa je za svoj »trud« dobil od Pallosa
skoro stoindeset tisoč kron, ki so v Pallosovih
knjigah označeni kot »honorar za razlstitve-
nega odvjetnika Bela Egry«, dasi tedaj o raz-
lstitvah zemljišč še govora ni bilo in se je
železnica začela graditi šele pod ministrstvom
grofa Khuena. Vsled premebe političnega siste-
ma je Pallos zamenjal svojega »vešetarja« in na-
mesto Egryja je najel nečaka trgovskega mi-
nistra, advokata Gabra Varadyja. »Z moralnimi
nauki se ne zidajo železnice« — te znamenite
besede železniškega podjetnika Ofenheima, iz-
govorjene v njegovi korupcijski pravdi, veljajo
še dandanašnji, ampak takega panamizma ka-
kor pri zgradbi ogrskih lokalnih železnic ni ni-
kjer drugod na svetu. Vsa javnost z nestrpnos-
jo pričakuje imepa stebrov sedanjega režima na
Ogrskem, ki so zapletena v to milijonsko go-
ljufijo!

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdala in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

regist. ovana zadruga z omejeno zavezo

vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki se vrši v nedeljo, dne 16. svečana 1913 ob 3. popoldne
v prostorih »Delavskega doma«.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o čistem prebitku.
5. Volitev treh članov v nadzorništvo in dva namestnika.
6. Razno.

Trbovlje, dne 4. svečana 1913.

Nadzorstvo.

Naznanilo

članom »Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico« r. z. z. o. z., ki stan-
ujejo v Ljubljani in okolici:

Prodajalne društva: v Ljubljani (Sodna ulica,
Krakovski nasip, Bohoričeva ulica); v Šiški (Ce-
lovška c., Kolodvorska c.) ter na Viču-Glinecah.

se od dne 1. februarja dalje zapirajo
zvečer ob pol 8. izvzemši v sobotah in
... dnevih pred prazniki. ...

NADZORSTVO.

NAČELSTVO.

Opomba: Za prodajalne na Gorenjskem se eventualna preuredba
naznani po lozadavnem sklepu gorenjskih delegatov.

Žepni koledar za 1913 v Trstu

se dobi pri ANTONU VAUPOTIČU v
Delavskem domu, ulica Madonina 15.

Narocajte se na Zarjo!

V smislu §§ 8 in 9 društvenih pravil sklicujemo tem potom

VI. redni občni zbor

pogrebnege in podpornega društva železniških in državnih
uslužbencev v Ljubljani

ki se bo vršil v soboto, dne 1. marca 1913 ob 8. zvečer v salonu
gostilne »pri Levu« na Marije Terezije cesti.

DNEVNI RED:

1. Volitev komisije za pregledovanje mandator in predlogov;
 2. Sklepanje o poročilih in podelitev odveze;
 3. Volitev upravnega in nadzorovalnega odbora;
 4. Sklepanje o vloženih predlogih in pritožbah;
- Na občni zbor imajo vstop: 1. Člani upravnega odbora; 2. člani nadzorovalnega odbora;
3. društveni nastavljeni toda brez glasovalne pravice in 4. delegati skupin in podskupin
V svrhu volitev delegatov skupin in podskupin, ter poročila o društvenem poslovanju leta
1912. in posvetovanja predlogov za občni zbor, sklicujemo sledeče:

shode društvenih članov

I. skupina državnih železničarjev od začetne črke A do všteti črko N
dne 10. februarja 1913 ob 8. zvečer v gostilni gosp. Rebersaka v Spodnji Šiški.

II. skupina državnih železničarjev od začetne črke O do všteti črke Ž
dne 11. februarja 1913 ob 8. zvečer v gostilni gosp. Rebersaka v Spodnji Šiški.

III. skupina južnih železničarjev
dne 13. februarja 1913 ob 8. zvečer v gostilni gosp. Stelzer (južni kolodvor) Kolodvorska ulica

IV. skupina državnih uslužbencev in tob. delavstva
dne 14. februarja 1913 ob 6. zvečer v gostilni Mathian-Perles, Prešernova ulica.

V. skupina izvanrednih članov
v četrtek, dne 20. februarja ob 7. zvečer v salonu gostilne »pri Levu« Marija Terezija cesta.

Členjem članicam in članom priporočamo najtopleje, da še teh zborovanj udeležijo polno-
številno in se s tem izognejo nepotrebnim kritikam, ki gotovo ne služijo društvu v korist in dosti-
krat po nepotrebnem razburjajo duhove.

Le v složnem delu, ki temelji na medseboj em zaupanju, je napredek, ki je zopet le v
korist članov.

Nihče naj toraj ne manjka!

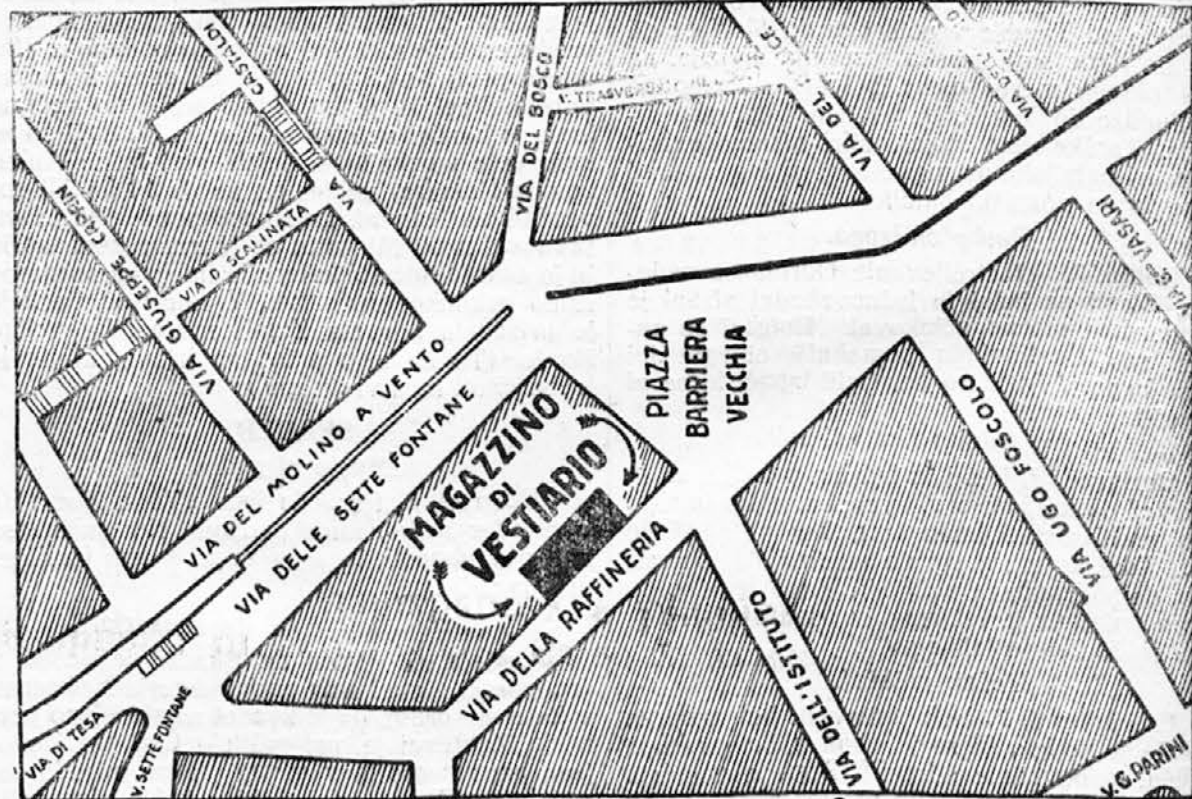
Društveno vodstvo.

Delavske konsumne zadruga ZA TRST, ISTRO IN FURLANJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Skladišče oblačil

Trst, ulica Raffineria šte. 3.

Évo izkaz inkasov od 18. septembra do 31. decembra 1912:

	Manufature		Obuvala		Pokrivala		Skupno	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Sept. (13 dni)	5 624	86	6 977	88	2 548	32	1 636	50
Oktober	19 123	72	10 705	76	6 923	21	3 640	60
November	18 209	42	14 200	19	5 172	94	2 426	04
December	12 628	60	8 802	67	5 329	74	2 250	30
	55 586	60	40 686	50	19 974	21	9 953	44
							126 200	75

Te številke govore jasneje nego vsaka druga ponarejena in lažnjiva reklama. One
dokazujejo dejstvo, da članom »Delavskih zadrug« izdatno konvenira kupovati kon-
fekcijsko blago, manufature, obuvala in pokrivala edino v lastnem skladišču
oblačil.